

Kūrybiškumo ugdymas
lietuvių kalbos ir literatūros

pamokose

Integruota pamoka „Saulė mitologijoje,
tautosakoje ir literatūroje“. (2 pamokos)

Pamokos „Saulė mitologijoje“ uždavinys

- Atsakę į klausimus ir atlikę kūrybinę užduotį porose, gebės pasakyti, kuo svarbi saulė mitologijoje.

Saulė mitologijoje

- Kokia Kalėdų šventės esmė ?
- Kodėl švenčiamos Kalėdos ?
- Kas pasikeičia gamtoje po Kalėdų ?
- Kodėl diena ima ilgėti ?

Saulės simbolis – adventinis vainikas

- Kokios jis formos?
- Kodėl apvalus?
- Ko neturi ratas?(Pabaigos)
- O kas dar gamtoje eina ratu?(Metų laikai)
- Kas lemia metų laikų kaitą?(Žemės sukimasis apie saulę)
- Saulė mitologijoje svarbi, nes lemia metų laikų kaitą ir amžiną gyvybės atsinaujinimą.

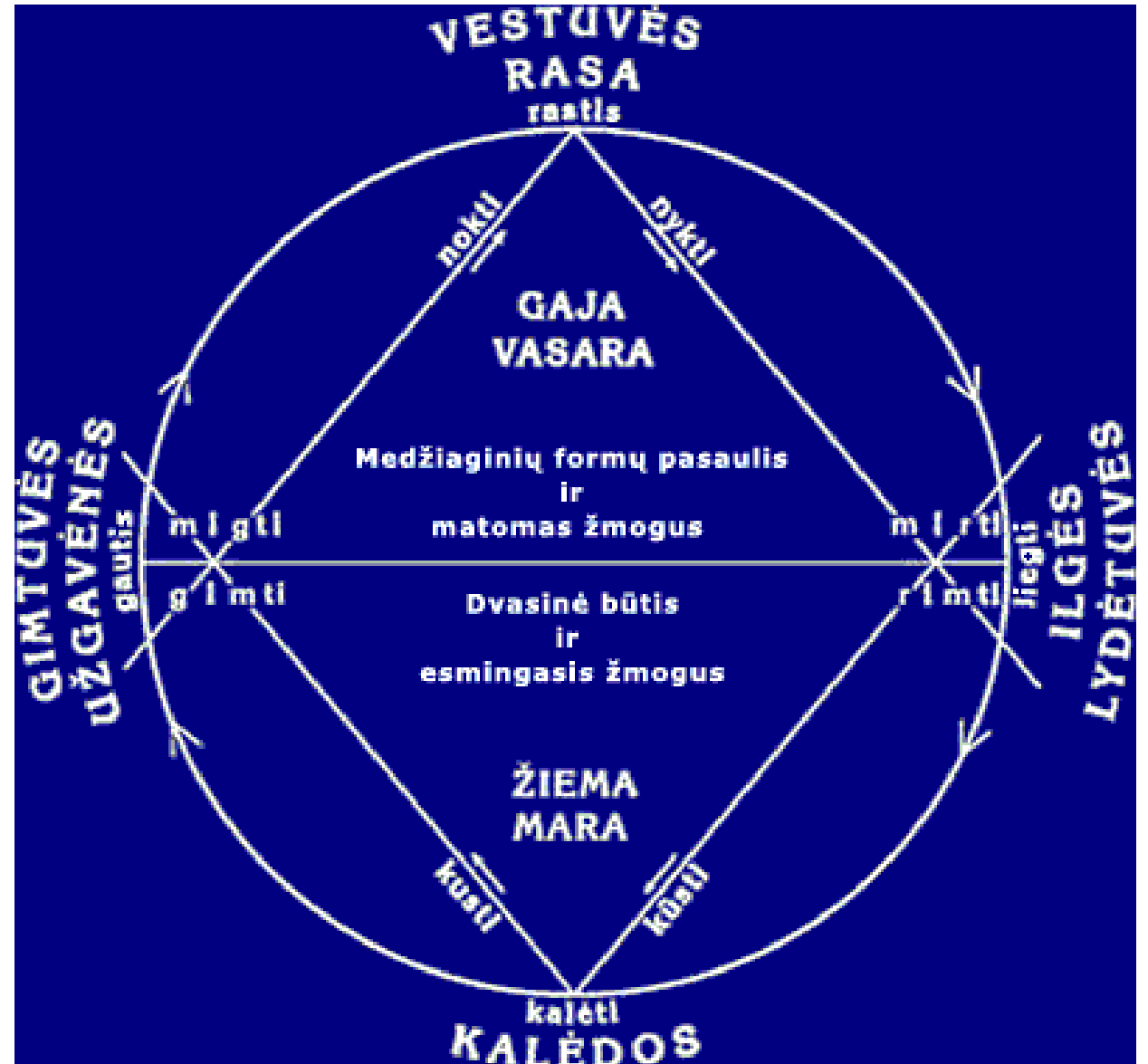
Saulė mitologijoje

- Saulė mitologijoje svarbi, nes lemia metų laikų kaitą ir amžiną gyvybės atsinaujinimą.

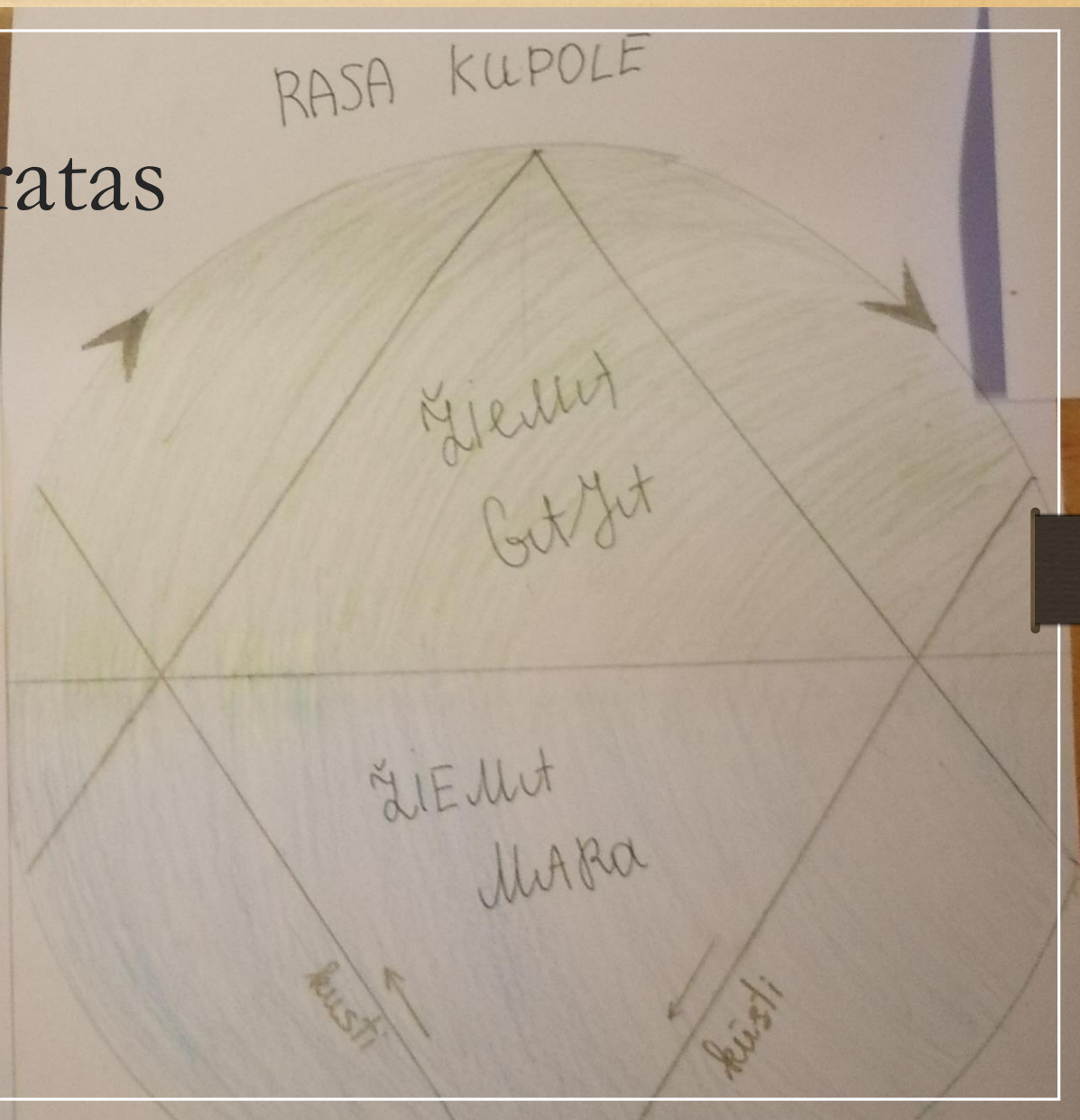
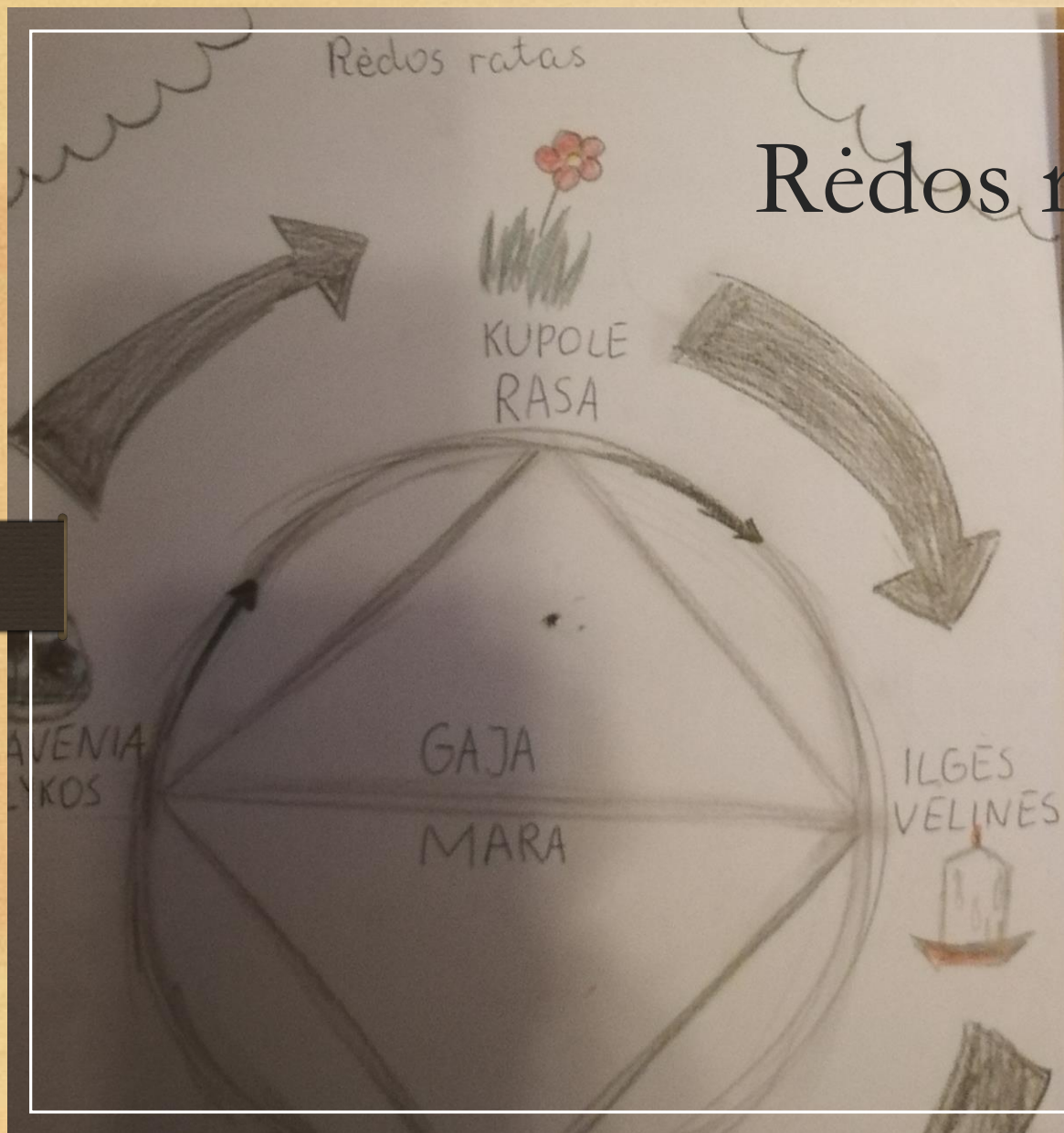
Kūrybinė užduotis

- Išklaušę pranešimo apie Rėdos ratą, dirbdami porose jį nupiešti ir aptarti.
- Užduoties pagrindinis tikslas – išsiaiškinti ir aptarti Rėdos ratą.

Rėdos ratas

Rēdos ratas

Aptarus
Rēdos rata
– kūrybinē
užduotis

- Paruošti skaidres „Saulē mitologijoje“.

Antros pamokos „Saulės motyvas tautosakoje ir literatūroje“ uždavinys

- Perskaite nurodytus tekstus ir atsakę į pateiktus klausimus grupėse, gebės įvardinti, kuo svarbus saulės motyvas tautosakoje ir literatūroje.

Klausimas

- Kas būdinga saulės motyvui apžvelgtuose tekstuose ?

1. Saulė patarlėse. Paaiškinkite patarles. Pateikite pavyzdžių, kokioje situacijoje jos gali būti pavartotos.

- Kol saulė patekės, rasa akis išės.
- Ir saulė turi dėmių.
- Ne tiek saulės, kiek pro langą.
- Švies saulė ir į mūsų langą.
- Su saule negyvensi.

2. Palyginkite, kuo skiriasi saulė ištraukoje iš „Pavasario linksmybių“ ir ištraukoje iš „Rudenio gėrybių“. Kokia saulė yra K. Donelaičio „Metuose“?

Pavasario linksmybės

Jau saulelė vėl atkopardama budino svieta
Ir žiemos šaltos trūsus pargriaudama juokės.
Šalčių pramonės su ledais sugaišti pagavo,
Ir putodams sniegs visur į nieką pavirto.
Tuo laukus orai drungni gaivindami glostė
Ir žoleles visokias iš numirusių šaukė.
Krūmai su šilais visais išsibudino keltis,
O laukų kalnai su kloniais pametė skrandas.
Vislab, kas rudens biaurybėj numirė verkdams,
Vislab, kas ežere gyvendams peržiemavojo
Ar po savo keru per žiemą buvo miegojęs,
Vislab tuo pulkais išlindo vasarą sveikint.

Rudenio gėrybės

Ant saulelė vėl nuo mūs atstodama ritas
Irgi palikusi mus greita vakarop nusileidžia.
Vėl kasdien daugiau ji mums savo spindulį slepia;
O šešėliai vis ilgyn kasdien išsitiesia.
Vėjai su sparnais pamaži jau pradeda mūdraut
Ir šilumos atstankas išbaidydami šlamščia.
Todėl ir orų drungnums atvėsti pagavo
Irgi senystę jau graudena kailinius imtis.
Bobą su diedu blogu pas kakalį siunčia,
O kitus atšilt į stubą ragina lįsti Ir valgius drungnus bei šiltą
viralą valgyt.
Žemė su visais pasaliais įmurusį verkia, Kad mūsų ratai jos
išplautą nugarą drasko.

3.ATEIK!

Daug mėnesių karo praėjo,
Dienų daug lyg tankai sunkių.

Aš dieną ir naktį ilgėjaus
Saulelės tavo akių.

Lyg vakar – prie kiemo vartelių.

Žvilgsniu palydėjai mane...

Nė karto, nė vieno kartelio

Tavęs neregėjau sapne.

Ateik! Nekalbėk, būki rūstus, –

Aš džiaugsiuos tavim ir tokiu.

Tėvynės oro man trūksta,

Saulelės tavo akių.

1941.

Nėris, Salomėja. Prie didelio kelio: Eilėraščiai. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1994.

Nėries eilėraščio „Ateik“ analizė

- Kokia yra eilėraščio situacija?
- Apie kokią saulę kalbama eilėraštyje?
- Kokia saulė turima omenyje?
- Ar apie saulę kalbama tiesiogine prasme?
- Ar žinote, kokia tai meninė priemonė?
- Kuo ji pagrįsta?
- Kodėl akys pavadintos saulele?
- Kodėl būtent saulės įvaizdį pasirinko poetė?
- Apibendrinkite saulės įvaizdį eilėraštyje.

4. Paaiškinkite, ką reiškia šie frazeologizmai. Kada, kokiam žmogui, kokioje situacijoje gali būti pasakoma taip:

- Su saule negyvensi;
- baigėsi saulės dienos;
- saulė žeme ridinėjasi;
- saulės spindulius išvysti;
- kaip saulė prašvito;
- septynios saulės patekėjo;
- į jo rankas patekęs pinigas saulės nematys.

(Galimi variantai: negyvensi amžinai, baigėsi nerūpestingas gyvenimas, graži diena, apsidžiaugti, būti taupiam, pagerėjo gyvenimas)

Kas būdinga saulės motyvui apžvelgtuose tekstuose ?

- Saule tautosakos ir literatūros tekstuose grožimasi ne tik kaip gamtos reiškiniu, bet ir kaip žmogaus gyvenimo dalimi.

Įsivertinimas

Užrašykite savo pajautas:

- Dabar jaučiu
- Norėčiau, kad galėčiau.....
- Ši pamoka buvo
- Noriu daugiau sužinoti.....

Namų darbas

- Šitaip aptarus saulės vaizdavimą tautosakoje ir literatūroje užduotis - sukurti meninį saulės ar kito gamtos reiškinių aprašymą, pažvelgti į saulę šiuolaikinio žmogaus akimis, kurio gyvenimas nėra taip jau susijęs su ja ir priklausomas, kaip anais laikais.

Apibendrinimas

- Saulė mūsų protėvių tikėjimuose svarbi, nes lemia gyvybės atsinaujinimą ir žemės darbų ciklą, o lietuviams, kaip žemdirbių tautai buvo labai svarbu.
- Pamoka baigiama lietuvių liaudies daina „Teka teka šviesi saulė“.